D·N
26/2 1949

Vår utrikespolitik

Det nya läget och försvaret

Den ödesdigra försämring av vårt läge som uppstått genom splittringen i Skandinavien erkännes mest allmänt och otvetydigt genom framhållandet av att detta läge kräver en betydande förstärkning av det svenska försvaret. På de håll där man på en gång söker hävda att "det var bäst som skedde" och att en sådan förstärkning är nödvändig gör man sig skyldig till en inkonsekvens, som inte gärna kan undgå någon tänkande iakttagare.

Det är sant att man på vissa håll gjort gällande att varje tänkbar utrikespolitisk linje måste leda till en ökning av de militära förberedelserna. Då det varit fråga om en skandinavisk samordning har denna tanke framförts, då en västorientering krävts har den likaledes dragits fram för att avskräcka från övergivandet av neutralitetspolitiken. Men aldrig tidigare har med tillnärmelsevis samma energi förklarats att en utbyggnad av försvarsberedskapen är påkallad som efter det isoleringspolitiken genom Norges beslut att gå väster ut påstätts bli den definitiva svenska ståndpunkten.

Tendensen att i varje utrikespolitisk handlingslinje se ett skäll att stärka försvaret är visserligen naturlig och förståelig hos personer som med hänsyn till det allmänna läget anser att vårt försvar icke äger tillräcklig styrka; benägenheten på militärt håll att utnyttja ingripe i möjlighet till en framstöt för försvaret har ofta tidigare framträtt och skall här icke nedvärderas, då den med hänsyn till vederbörandes grundläggande åsikter är respektabel. Icke desto mindre är uppenbart att den antydda tendensen är logiskt ohållbar. Lika uppenbart är att den särskilda iver som nu framträder är ett tecken på att det inträdda läget är sämre — och av alla vidgås vara sämre — än det läge som en svensk eller skandinavisk samverkan väster ut skulle medföra. Ett försvar av given storlek är mindre effektivt nu än om vi vore försäkrade om förberedd hjälp. Eller annorlunda uttryckt: vid samverkan väster ut vore en försvarsskonad tillräcklig som i dagens läge ter sig otillräcklig.

Att denna av alla framförda, men av isolationisterna icke följdriktigt utförda uppfattning är riktig lider knappast något tvivel. Givet är att Sverige, hur än vår utrikespolitik gestaltas, måste ha ett försvar som är minst lika effektivt som det nuvarande och som på vissa särskilda punkter — främst flyget — fortfarande kräver utbyggnad. Vid en samverkan väster ut måste detta förutsättas, det är helt enkelt en konsekvens av det internationella läget över huvud. Men genom en politik som icke ger oss säkerhet om någon hjälp, som under alla förhållanden medför att vi ställa i kön när det gäller anskaffande av materiel i fredstid och att vi i händelse av krig i bästa fall blott får oförberedd hjälp, är det givet att våra egna resurser måste ansträngas på ett helt annat sätt än eljest. Vi får köpa en rent teoretisk chans att stå utanför ett krig — enligt allas mening praktiskt reducerad till noll — genom betungande uppoffringar.

Saken har också en annan sida, kanske än viktigare. Enighet råder om att Sverige icke kan motstå ett ryskt anfall annat än om hjälp från väster erhålles. Detta fastslogs klart av överbefälhavaren för över två år sedan, det har gång på gång inskärpts av militära och civila auktoriteter, det är i själva verket vid mötena ett tertianbe påtagligt. Men även om vilja att strida kan och bör finnas utan hopp om seger, måste denna vilja stärkas genom tron på framgång och genom förvissningen att de styrande vidtagit alla tänkbara åtgärder för att säkra framgång. Att en hjälp som behövs för förberedd och garanterad blir därför ett tillskott till den moraliska likaväl som till den materiella motståndskraften.

Mot denna bakgrund måste man se den från både civilt och militärt håll yppade tanken att en öppen diskussion om våra hjälpbehov är farlig därför att den kan skapa defaitism. Det tankegången ett steg längre, och den innebär: tala inte om vår oförmåga att klara oss själva, ty därigenom försvagar ni motståndsviljan och undergräver förtroendet till en statsledning som inte — trots att så varit möjligt — försäkrat oss om förberedd hjälp. Avvisandet av den öppna debatten är kort sagt i detta liksom i de flesta fall endast en metod att skydda statsledningen. Och i dagens läge innebär detta avvisande att den förda politikens svagheter indirekt erkännes av de styrandes själva.

Ett fullföljande av isoleringslinjen har alltså — från isolationisternas egna utgångspunkter — till resultat att vårt försvarsläge starkt försämras, att stora ökningar i försvarsordningen därför blir nödvändiga och att själva motståndsviljan tenderar att försvagas. Intet visar klarare att en omprövning av vår politik är påkallad. De särskilda hänsyn som måste tas vid en dylik omprövning — främst det finska problemet — skall diskuteras i en avslutande artikel.

Mjölk och margarin

Övergången på sina håll till kreaturslösa jordbruk har distuterats som om en stor försörjningskatastrof nalkades. I verkligheten är det ingen fara med mjölken. Den direkta förbrukningen av mjölk har visserligen ökats starkt under och efter krigsåren, men denna konsumtionsändring, som märkligt nog, ägt rum trots standardsänkningen, utnyttjar en del på att mjölken i ransonerade hushåll används som ersättningsvara för den knappa tillgången på fett i mer koncentrerad form. En återgång av mjölkförbrukningen är alltså att vänta när konsumtionen åter blir valfri. Dessutom är det även vid nuvarande toppförbrukning inte mer än fjärdedelen av hela mjölkproduktionen som går till direkt konsumtion. Den största delen är produktmjölk, vilken i mejerierna förädlas till smör, ost och torrmjölk. Till och med en väsentlig minskning av kreatursantalet, om någon sådan kommer till stånd, påverkar därför inte tillgången på konsumtionsmjölk, ty lokala underskott utjämnas tämligen lätt med nutida transportmöjligheter, utan endast mejerihanteringen.

Frågan uppstår då om detta behöver leda till sämre fettförsörjning. Svaret beror på vad jordens användes till på de gårdar som avvecklar boskapsskötseln. I en del fall, särskilt i det mindre jordbruket, odlar man förfärande foderväxter i samma omfattning som förut, men ger dem åt höns och svin i stället för åt korna. I fråga om ägg har vi emellertid redan kommit fram till produktionsmåttstad, och även fläskbehovet kan snabbt fyllas när foderimporten blir normal. I den mån kreatureslösa jordbrukare odlar foder för att sälja till andra jordbruk inverkar förändringen inte på kreatursstammen i dess helhet.

Större ekonomiskt intresse har produktionsinriggningen i sådana fall då foderväxterna på lämpliga jordar byts ut mot oljeväxtodling. Denna förändring har i rätt stor omfattning direkt uppmuntrats av myndigheterna genom rundligt tillmätta inlösningspriser för oljefrön. Det har skett för att även vid återställd importfrihet hålla en del beredskap av försvaret, skäl och mot nya avspärrningsrisker. Härvid har man särskilt tagit hänsyn till att den mängd fett som kan utvinnas av en viss jordareal blir betydligt större om man odlar oljeväxter än om man använder jorden till fodersäd, vilken först efter omsättning i djurkroppen kan tillgodogöras som fett. Under vissa omständigheter är alltså begränsning av kreaturskötseln ett försörjningsintresse, och det har av samma skäl befunnits angeläget att delvis göra margarinet till svensk jordbruksprodukt och avlägsna den jordbrukspolitiska rivaliteten mellan smör och margarin.

Icke desto mindre har övergången till kreatureslösa gårdar naturliga orsaker snävare gränser. Den för en fullständig fettförsörjning nödvändiga margarinproduktionen måste alltjämt övervägande grundas på importerad råvara, som är billigare än den inhemska. Oljeväxtprisrena måste därför i längden sättas så att beredskapsodlingen av dessa växtslag blir lagom stor. Jordbrukarna kan inte heller undvara allt växelbruk eller helt lita till enbart konstgödsel. Kreaturen måste alltså finnas, vare sig de föds upp på flertalet gårdar eller samlas till "kofabriker" med eller utan andelsdrift. Jordbruksorganisationerna är dessutom så välorienterade och kan ge sina medlemmar så god service att de enskilda jordägarna kanskaffa sig överblick över lönsamheten ej endast för tillfället, utan också på längre sikt, innan de säljer sina besättningar och gör om odlingsprogrammen.

PRESSGRANNAR

Att vi är isolationister behöver inte ingå några bekymmer i händelse av anfall mot oss, filosoferar Upsala Nya Tidning (fp), ty Norges engagemang i Atlantpakten kommer att innebära att även Sverige får hjälp:

"Tänker vissmakterna verkligen försvara Norge, så kan de ju inte bortse från de strategiska realiteterna här uppe. Nog vore det vansinne av britter och amerikanare att väster om Kölen lugnt lakta hur en armé på flera hundra tusen man Ovan och utrustade soldater förbildade av brist på tillförsel och transport för att sedan på egen hand ta upp kampen mot ryssarna i position, där förvissheten är stark inskränkt. Man kan förutsätta, att detta knappast blir modellen. I och med att västern engagerar sig för Norges försvar, är man heller inte konsekvent att ta hänsyn till hela halvöns. Detta måste vägs tyngre än det mera nihilistiska, självmordsbetonade vapen som västmakterna leverera kommer att användas för att bekämpa överlägsenhet från väster. Det är inte hinna bli många sådana, innan vi kommer med i kriget, om man utgår från alliansen-länganas premisser.

Liksom Norge genom sin kursändring minskat chansen för hela halvön att utanför kriget, så kan det också genom sitt intrade i Atlantpakten vinna garantier, som — i den mån de visar sig vara reella — måste komma hela halvön till godo. Atgärder som säkrar Norges förbindelser med västern, under krig, som tar sikte på att snabbt förbereda flygbjälp, som utfyller det militära vakuum landet f. n. utgör, ökar högst väsentligt även det svenska försvarets möjligheter.

Således: Samma Norge som de svenska isolationisterna nyss så livligt förmanade att vina avhållsamhet gentemot västsamverkan har nu just genom sin anslutning till denna samverkan blivit ett argument för den svenska isoleringspolitiken. Man erkänner fördelen av förstärkt hjälp, men förklarar att vi lugnt kan avstå från att förbereda hjälpen, därför att Norge förbereder den åt oss. I själva verket innebär den åstadkomna skandinaviska splittringen att samordning av det nordiska försvaret omöjliggjorts.

Det var en gång, skriver Göteborgs Handels- och Sjöfart (fp), en herre som yttrade så här:

Förtrösten till en isolerad svensk eller nordisk försvarspolitik som garanti för vår framtid bottnar i önsketänkande. Erfarenheterna från detta årig ha lärt oss, att neutralitetspolitiken är ett bräckligt skydd, när hela världen står i brand. Att vi här uppe i Europas nordliga hörn efter allt vad som hänt skulle känna oss trygga i isoleringen vore förvisso en orimlig tanke.

Halvtannat år senare blev mannen utrikesminister. Det var nämligen Osten Undén.

T. o. m. Aftonbladet har börjat göra klart för sig att förberedd samverkan mellan demokratierna inte bara betyder styrka i händelse av krig, utan kanske främst att krigget aldrig blir av därför att aggressionen ställer sig för farlig för ryssarna. Men tidningens slutsats blir dela att samverkan kanske inte hinner bli effektiv i tid, dela att påskyndande förberedelser kan framkalla ett ryskt anfall tidigare än eljest:

Ännu farligare är dock tidsutdräkten. När Atlantpakten kommit till, är dock en front smidd, även om dess betydelse speciellt för Skandinavien ännu inte kan exakt taxeras. Dess blotta tillvaro utgör emellertid en hämsko. De gynnsamma kuppmöjligheternas perspektiv kommer att ständigt krympas. Presselsen häri får inte underskattas. Obetämda rykten talar om ryska truppförflyttningar längs Ipaks Oeterspiktsen och om misstänkt aktivitet i baltiska hamnar.

Atlantpakten blir inte klar förrän i april, en månad senare än beräknat, om ens då. Sedan far pakten omsättande i praktiken sin rundliga tid.

Den logiska slutsatsen vore att tidningen yrkade på ökad snabbhet i förberedelserna, beträffande Sverige att förhandlingar i frågan omgående öppnades med västmakterna.

En tidskrift mot regleringsekonomi

C

kattebetalarnas förening har startat en ny ekonomisk tidskrift, som fått namnet *Belana*. Enligt anmälan avser den att bli ett debattforum av betydelse för den fria samhällsekonomins sida, men hoppas på bidrag även från andra meningsriktningar. I det första numret, som bär vittne om en mycket ambitiös strävan att hålla en hög standard, har problemet lösts genom att finansminister Wigforss medverkar med en genomförd studie av ämnet "Balans, regleringar och fri ekonomi" och att vid sidan därav ett antal författare från olika synpunkter kritiserar sönder den rådande regleringsekonomin.

Hr Wigforss huvudtes knyter sig nära till det tema han utvecklade i årets remissdebatt, nämligen påstendet att tillfredsställande sysselsättning inte kan upprätthållas utan någon balansgång på inflationens rand att regleringar på olika områden blir oförenkomliga. I sin artikel nu bekämpar han denna tillspetsning av problemet och tycks befinna sig på samma linje som hr Ohlin var i den nämnda debatten, nämligen att samhällets reglerande inflytande skall göra sig gällande på vissa utsatta nyckelpositioner.

Ingendera av dessa former tillfredsställer direktör Ruben Rausing, som givit sitt bidrag den retoriska frågeformen "Kan demokratin skötta ekonomi?" och som för egen del svarar genom att göra ett stabilt och ordnat penningväsen till det avgörande kriteriet på demokratins ekonomiska livskraftighet. Inte heller fil. lic. Erik Dahmén har förmått den klatschiga rubrikens stilsverkan. Hans artikel heter utan alla omskrivningar "Bedrägeriet mot sparrarna", och den presenterar en kalkyl enligt vilken sparares besparingar ett realvärde av 10 miljarder kr. genom inflationen. Utan att så nära sätt vilja förvinga inflationens ödelägenade inverkan på sparresultatet kan man nuförtiden invända mot resonemanget att den standardhöjning som uppnåtts genom inflationspolitiken i vise utsträckning kommit även sparare till godo och att det alltså inte är så lätt att rättvist taxera sparrarnas nettoförlust på inflationen.

Advokat Sune Wetterz reflexioner om "Skatteprocessen och rättssäkerheten" belyser viktiga frågor rörande rättsförhållandet mellan den enskilde och samhället, och fil. lic. Börje Krogh granskar nationalbudgeten från sparandets synpunkt. Sist men inte minst framträder byggnadsarbetsgrannen Olle Enqkvist som en byggnadsföretagare vilken inte bara vet det allra mesta om sin industri, utan också tänkt en hel del om de olika yttringarna av den samhälleliga bostadspolitiken och kan komten att ge sina meningar en säkerdo och tankeväckande utformning.

A. Lgr

MARS

Prenumerera på

DAGENS NYHETER

från 1 mars!

★

A. Stockholmsupplagan kostar:

Månad kr. 4: 75
Kvartal „ 13: 75
Halvår „ 27: —

För Stockholm med omgivningar mottas prenumeration per telefon "Dagens Nyheter" eller i tidningens kontor: Tegelbacken, Stureplan, Glögatan 41, S:t Eriksplan.

För övriga platser i landet på närmaste postanstalt eller av tidningens ombud.

Belönade författare

Från Tidens författarfond har stipendier utdelats till

WALTER DICKSON
Senaste bok:
Vid havets rand
Roman
7: 25

BIRGER VIKSTRÖM
Författarens debutarbete:
Gyllene tider
Noveller
5: 50

BONNIERS

ZEPHYR BOOKS

The latest volumes in this series published within the last few months:

H. E. BATES: A House of Women 3:75
RAYMOND CHANDLER: The Lady in the Lake .. 3:75
ERSKINE CHILDERS: The Riddle of the Sands .. 4:75
WILLIAM FAUKNER: Sanctuary 3:75
E. M. FORSTER: Howards End 4:75
ERNEST HEMINGWAY: To Have and Have Not 2:75
JAMES HILTON: Contango 3:75
WALTER DE LA MARE: Memoirs of a Midget .. 4:75
KATE O'BRIEN: The Last of Summer 3:75
JOHN O'HARA: Appointment in Samarra 3:75
EUGENE O'NEILL: Mourning Becomes Electra .. 3:75
DOROTHY SAYERS: The Unpleasantness at the Bellona Club 2:75
MARK TWAIN: The Adventures of Tom Sawyer .. 3:75

The volumes below will come out shortly:

LORD DAVID CECIL: The Young Melbourne
RAYMOND CHANDLER: The High Window
CARTER DICKSON: She Died a Lady
KENNETH FEARING: The Big Clock
GEORGE HOPLEY: Night has a Thousand Eyes
W. SOMERSET MAUGHAM: The Gentleman in the Parlour
WILLIAM SANSOM: Fireman Flower
DOROTHY SAYERS: Have His Carcase
NEVIL SHUTE: Pied Piper
DENYS VAL BAKER: The White Rock.

In all bookshops.
THE CONTINENTAL BOOK COMPANY AB/Sthlm

Riksdagssammanträden
Lördagen den 26 Febr. 1949
Första Kammaren kl. 2 e. m.
Andra Kammaren kl. 2 e. m.

Nationalism i romanform

DOS PASSOS, FAULKNER, SANDBURG

TRE AV DE FRAMSTA bland Amerikas äldre författare har på sistone ägnat sina berättelanger åt de politiska motiven: Dos Passos, Faulkner och Sandburg. Författarna är olika, men böckerna lika på det sättet att de utan större konsternärlig framgång uttrycker en form av amerikansk nationalism. Hade Dewey segrat i presidentvalet och hade han blivit sådan som progressiva amerikaner fruktade, skulle dessa tre romaner ha varit ett tidens tecken. Nu vittnar de om att författarna kände fel på samma sätt som den stora majoriteten av politiska observatörer räknade fel.

Minst gäller detta om Carl Sandburg. Han är en I. Mel-lanvästern förankrad amerikansk nationalist, men en som aldrig har tummat på sin folkliga framtidsoptimism och en hos vilken vördnaden för den stora folksmältans process inte har använt någon märkbar irritation mot utomamerikanska demokratier. I sin nya bok Remembrance Rock (Harcourt, Brace, $ 5.00), en oformlig historisk roman på över tusen sidor, vill han visa hur amerikanerna under historiens lopp — från pilgrimsfäderna till Oliver Wendell Holmes — har utvecklat sin stora dröm om frihet, rättvisa och god grannsämja, hur generation efter generation har kämpat för detta, och fött nya generationer. Romanen pianerades under kriget, och tanken bakom den är att ett krig måste ha en tradition stär tycken mot påfrestningar. Sandburg är med sin 24 karats idealitet mannen att skriva en sådan bok och göra det utan att förtröttas, men det är knappast en bok som förtjänar att bli skriven: den måste bli på en gång alltför trofast patriotisk för att passa annat än krigsåren och alltför allmän i sitt patos för att riktigt passa någon tid. På dess sidor trängs handlingskraftiga och rättänkande karlar och levnadsglada prärieiga kvinnor på dansande fötter. De är ikläddа kostymer från olika skeden och får utföra gediget hoptimrade parallellhandlingar; det hela gör intryck av jättelik kostymbal, där kulturella turdanser är det enda lovliga och där deltagarna aldrig får ryckа av sig sina masker av politisk redbarhet och personlig värme.

"Remembrance Rock" har den förtjänsten att innehålla en mängd saftigt folkliga vändningar av den sort som ingick i diktsamlingen "The People, Yes"; det som inte fick plats där är här tillvarataget. Men denna pigmentering förkommer ändå alltför sparsamt i boken för att ogat inte skulle tröttas av den blankstavlav, och att läsa hela denna roman ordentligt är en bedrift som torde övervinga de flestas krafter. Emellertid är den skriven på begäran av ett filmbolag och kan därför vämas komma i lechiskt motiverad upplaga. I den versionen bör dess evangelium, i sin sundhet alltför lättlöjligt för att man ska orka se det exemplifierat på tusen sidor, komma bättre till sin rätt.

Nationalistisk i sämre mening var Faulkners — i dessa spalter tidigare omtalade — roman "Intruder in the Dust", där författaren på ett påfallande simplicistiskt sätt försökt ordna de sig med den i Sydstaterna härskande opinionen i negerfrågan. I korthet sagt: bokens tot på att sydstatsfolket själivt måste få lösa detta problem, utan ingripanden norr ifrån. Emma detta dess av alla sydstatspolitiker som inte vill att någonting ska göras åt de färgades problem, och romanen verkar som skriven på beställning av de mot Truman fiendeskaps dixielkaterna. Trots detta är författarens intressen vissade den Faulkner i en roll, den nationalistiske sydstatsapologetens, som är honom ovärdig, i all synnerhet som hans tidigare böcker tyder på att hans mening i negerfrågan egentligen är mycket mer komplicerad än i denna roman.

Mera problematisk och från politisk synpunkt intressantare är den roman med vilken *John Dos Passos* inledde bokåret 1949. *The Grand Design* (Houghton Mifflin, $ 3.50), om Washington som politiskt centrum under new deal och under kriget.

Formellt är huvudpersonen i boken en yngre industriman som hörsammar Roosevelts radiorösten att han kallar den effektiva ungdomen att komma till Washington och hjälpa honom med den stora sociala reorganisationen. Han stiger i graderna men fylls småningom av leda vid regerandet och lämnar under kriget sin post som jordbruksorganisatör för en underordnad krigsbefattning på en Stillahavsö.

En egentlig centralfiguren är emellertid en pamp inom administrationen som kallas för Walker Watson. Han representerar new deal och är en dubbelexponering, där de mindre storslagna dragen hos Harry Hopkins och Henry Wallace alltför tydligt framträder. Likasom Hopkins har han dålig mage och, aner under kriget att segern är viktigare än det sociala framåtskridandet. Likasom Wallace är han bondsk, talar gärna om sitt enkla ursprung och har haft oupplåkrade förbindelser med en falsk astrologisk spåkvinna. Men Walker Watson har ingenting av Hopkins smidiga intelligens, övertygande sätt, outtröttliga energi och stora organisationsförmåga och ingenting av den naiva idealitet och demokratiska entusiasm som utmärkte Wallace innan han hade börjat ingripa i en strid vars innebörd präriens provinsialism hindrade honom från att fatta.

Själva orättvisan i denna egentlige personteckning sveglar författarens betsiga och vilsna reaktion. Dos Passos var ju tidigare den stridbara radikalsmens främsta namn i amerikansk litteratur. När en av hans vänner som hade gått ut som frivillig i spanska inbördeskriget blev skjuten av kommunisterna knäcktes hans tro; han började söka sig tillbaka till inhemska politiska ideal och fann så småningom att den Jeffersonska idealismen var en grund att bygga på. Med dess antikollektivistiska lantjunkaridéal som mättstock prövar han nu new deal, och att det inte kan bli mycket kvar när man mäter med så utopiska centimetrar är självklart.

Men det betänkliga med Dos Passos roman är givetvis inte att den är kritisk, utan att det ligger grumliga värderingar bakom den. Dos Passos är nämligen inte bara förbittrad på new deal-männen därför att de av krigets tvångsuppgifter tvingades att avlika sina socialpolitiska ideal och planer; han avskyr dem också för att de ursprungligen hade dessa ideal. När han talar om jordbrukspolitiken bortser han sålunda alldeles ifrån de kolossala omvälvningar som exempelvis TVA representerar och gör gällande att av staten hjälpta jordbrukare blir odugliga underskottsbetagare medan de som leds på rätta vägar av välmående grannar blir duktiga och får det bra (utan att det kostar regeringen ett öre). Till den reaktion mot onödiga federala ingripanden som det stora flertalet amerikaner klinner lika starkt som Dos Passos sällar sig hos honom dunkla tankar om det allmännas principiella fördärvlighet; det korrumperar organisationerna och utarmar folket i stället för att hjälpa det. Tydligen är det Dos Passes Jeffersonsmajder som ligger bakom när han funderar i denna riktning, men den som fördjupar sig i detta politiska gamla testamente riskerar att komma i dåligt sällskap; likadant förfar ofta de av socialpolitiska framsteg illa berörda affärsmän som ännu hatar Roosevelt och själva tiva bra med industriepokens mojligheter, men föredrar den Jeffersonska erans patriarkaliska pastoraler när det gäller de underlydande. På motsvarande sätt reagerar Dos Passos mot kriget; han lyckas insinuera att det var både förfärligt och onödigt och förfaller över huvud taget till isolationistiska tonfall. Dos Passos är en intelligent författare, och när han tillåter sig att inbjuda till jämförelser av denna art vittnar det om hur stor förbittring hans upplevelser som kommunistsympatisör har väckt inom honom och vilket sorgligt främlingskap han kommit att känna inför de sociala strävanden som tidigare var hans drivkraft och patos.

Om besvikenheten hos Dos Passos på det ideologiska planet har resulterat i en obrukbar och i praktiken reaktionär utopism, så har den också satt sina spår i hans sätt att berätta. Uppriktigheten och sakligheten, som i romancykeln "USA" var den finaste tillgången bland många, har i denna bok efterträtts av en ofta lättvunnen karikaturkonst också när det gäller andra figurer än Walker Watson. Särskilt illa utsatta är förstås kommunisterna, men de skadare som blir lura sig av dem kommer inte mycket lindrigare undan; med skrattit från och opersonlig hjärtlöshet kastar sig författaren över en äldre radiokommentator och blottliggor triumferande hans erotiska otillräcklighet. Det enda porträttet som rör läsaren på allvar föreställer en busig, intelligent och duktig sekreterare, som syftar in sig så ohjälpligt i det bedrövliga Washingtonspelet att hon till slut går och dränker sig; henne behandlar Dos Passos med det varma och osentimentala, fasta men inte ovarsamma handlag som man känner från hans tidigare böcker.

Trots allt detta läser man Dos Passos bok ganska hungrigt. Den är bra skriven. Visserligen inte som "USA": tydligen har Dos Passos i sin tur tagit intryck av de yngre och mera reportagebetonade romanförfattare som tidigare hade tagit intryck av honom. Men han förblir ändå mera konciis och gör snabbare kombinationer än de yngre kollegor som har tränat sig att skriva "journalistiskt"; hans prosa är inte kollektiv industriprodukt utan skickligt hantverk. Av temperatur och yttre atmosfär i krigsårens Washington ger han i förbigående en mycket övertygande skildring; i "The Grand Design" är det inte den stora planen, det stora mönstret som förtrider tydligt, utan sådana mindre väsentliga detaljer. Det är en ganska styv bok, skriven av en man som tror att han har hittat en förankring men misstar sig.

T. J—n

Ännu en arbetsgivare i Sundbyberg har av stadsfästaden åtalats för att han inte redovisat kallskatt. Han har genomskop av skärsägare från anställdas löner dragit av 5,500 kr. tur i det 1947 och 1948 utan att redovisa till uppbördsmyndigheten. Han skyller på dåliga affärer och säger sig inte ha någon möjlighet att betala beloppet.

Sollentuna kommunalfullmäktige har beslutat uppföra ett hus i Tureberg åt stadsfästaden åtalats för att ha inte redovisat kallskatt. Han har genomskop av skärsägare från anställdas löner dragit av 5,500 kr. tur i det 1947 och 1948 utan att redovisa till uppbördsmyndigheten. Han skyller på dåliga affärer och säger sig inte ha någon möjlighet att betala beloppet.

Sollentuna kommunalfullmäktige har beslutat uppföra ett hus i Tureberg åt stadsfästaden åtalats för att ha inte redovisat kallskatt. Han har genomskop av skärsägare från anställdas löner dragit av 5,500 kr. tur i det 1947 och 1948 utan att redovisa till uppbördsmyndigheten. Han skyller på dåliga affärer och säger sig inte ha någon möjlighet att betala beloppet.

BOKREALISATION
100-tals BÖCKER TILL VRAKPRIS
Till Westlings Bokavd., Örebro.
Sänd prisredaktningskatalog till
Namn: .....
Adress: ..... DN 26/2

"Norin är en betydande författare"
Se. D. om romanen
Himla-prinsen
av
WIKTOR NORIN
6:e tusendet

Josef Ollis i Se. Dagbl.: "Hans romantiserade skildring av den legendariske bonden Jon Svensson från Norrsås och andra halvlegendariker för ett sekel sedan har både glänsning och djup. Ett kulturhistoriskt skede av stort intresse." — *B. Bark i Lysmasse:* "Norina bok skänker ofantligt rik behållning. Det är en sydsvensk kulturbok och folklivsskildring av det värde." — *S. E. i Reformator:* "Den har skrivits med något av vackerlitt, gjöd. Den har otrivialt litterär kraft, en realism som man vanligen inte finner i den kristna romanen och en idelse som brånner." — *Efraim Almgren i Sn. Sändebudet:* "En sällsam typ i den svenska väckelserörelsens bildgalleri. Mud och kraft präglar språket, och i fråga om dramatisk spänning finns intet övrigt att önska. Det är en bok som kommer att leva länge." Häft. 9:50, inb. 13 kr.

I norsje bokhandel eller direkt från J. A. Lindblads Förlag, Uppsala.

© Tingstensamlingen
Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.